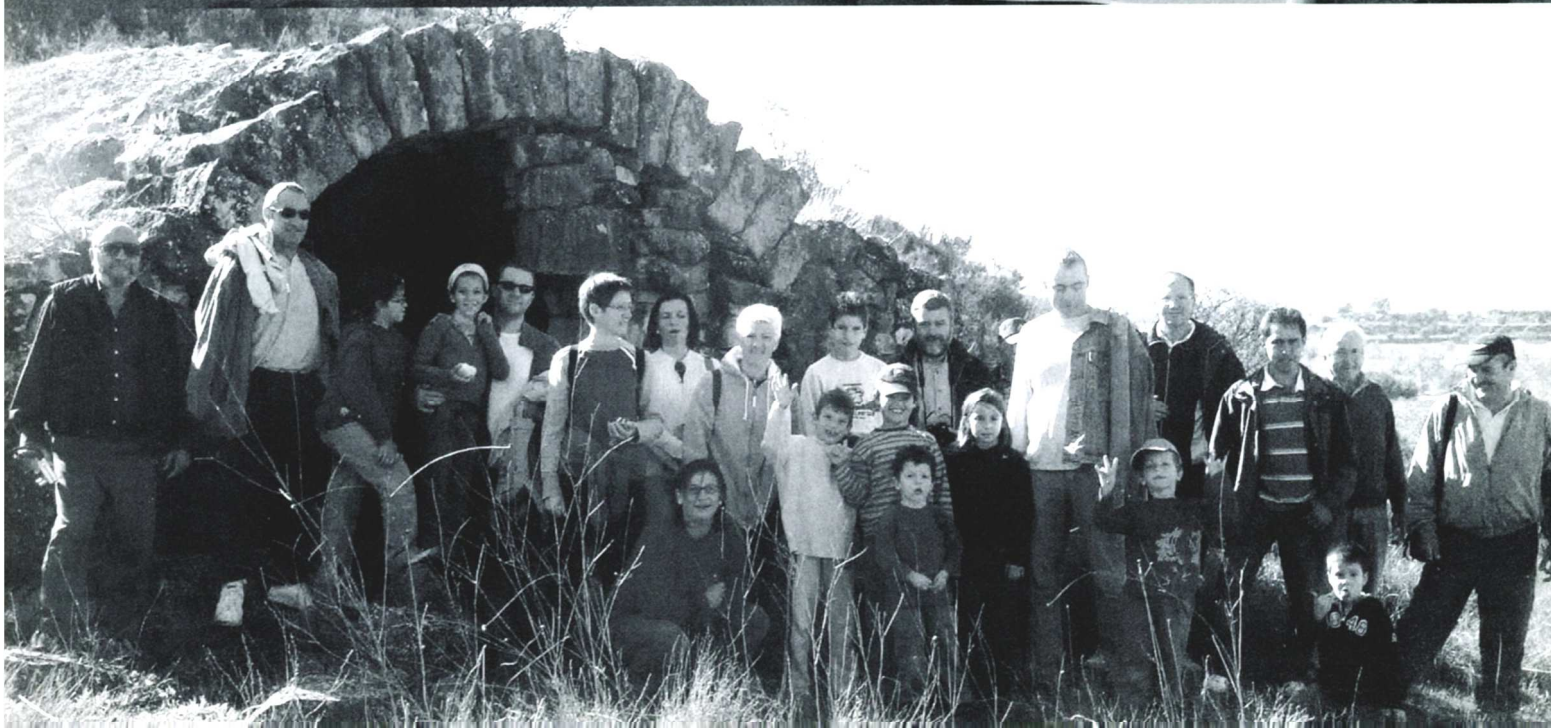

La Femosa

Revista d'opinió i informació local | ARTESA DE LLEIDA, novembre-desembre de 2005 | núm. 219

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
Cèlia Argilès i Andrés
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
Jaume Liarte i Montserrat
Yolanda Liarte i Teixidó
M. A. Navarro
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart

Fotògraf

Ramon Serra i Batlle

El correllengua i la sortida al secà d'Artesa, dues activitats coorganitzades per La Femosa

Els articles que apareixen a les planes de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

Índex

El Reportatge	4
	<i>J. Gallart</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imatges de l'Actualitat Artesenca	9
	<i>Ramon Serra</i>
La cuina exòtica	14
	<i>Adolf Costafreda</i>
Què tenim els catalans...?	15
	<i>Yolanda Liarte</i>
Entreteniments	16
	<i>La Redacció</i>
Construcció d'un Griu	17
	<i>La Redacció</i>
20 de novembre de 1975	19
	<i>Laura Farran</i>
La protectora comarcalt	24
	<i>Alternativa Ecologista d'Artesa</i>
Biocot	26
	<i>Ramon Nonat</i>
Artesa de Lleida 1905, ara fa cent anys	27
	<i>Josep Gallart</i>
Balanç final d'any recollida sectiva	30
	<i>Alternativa Ecologista d'Artesa</i>
Apunts sobre la història de les escoles	33
	<i>Josep Gallart</i>

EL REPORTATGE

El Patrimoni Cultural del secà d'Artesa, un llegat dels nostres avantpassats...

Josep Galland

Maset de volta

Cadolles

Cabana de falsa cúpula

Coronament de la cabana de falsa cúpula

Rosser

Espona de pedra

Hi ha esdeveniments que no poden passar inadvertits en el pòrtic d'una revista local. La visita del president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, és un d'aquests. Al marge de les idees polítiques de cadascú. Al marge de la valoració que hom pugui fer del personatge, Pasqual Maragall és el màxim dirigent del nostre país, de la nostra nació. Pasqual Maragall representa Catalunya i una institució i uns valors que ens honoren com a poble. I ara, que són temps difícils, temps d'incomprensió, d'insults i d'intolerància, la visita que ens va fer Pasqual Maragall, el 6 de maig de 2005, té més significat que mai i ens esperona, des de la nostra parcel·la, —tot el petit que es vulgui, però immensa en intencions—, a col·laborar amb el nostre president i tot el Parlament de Catalunya en el reconeixement de la nostra cultura, la reivindicació del nostre país com a nació. I no és només l'Estatut, és la dignitat d'un poble que trepitgen amb massa facilitat des de diaris, premsa, manifestacions i intervencions de polítics que amb tota mena d'improperis, mentides i insults, no cerquen altra cosa que la confrontació, la crispació per un plat de lleties polítiques.

La visita del president Maragall és una fita històrica, com també ho són el descobriment de les dues plaques de celebració dels 25 anys de la fundació de dues cooperatives: *La Cooperativa la Ginesta* i *El forn de les Garrigues*, dues magnífiques realitats de l'economia del nostre poble.

Celebrar els 25 anys d'aquestes dues cooperativisme tanca una de les ferides més profundes de la història artesenca: la fallida del Sindicat de sant Isidre. Aquesta fallida, ja a partir de l'any 1924, suposà un desastre econòmic que arruïnà l'economia, però sobretot els somnis de moltes famílies i deixà després una actitud de malfiança i animadversió cap a tot intent d'organització cooperativista. Els començaments de les dues institucions no van ser pas fàcils i Artesa va ser un dels darrers pobles del Segrià, sinó el darrer, a organitzar una cooperativa després de la Guerra Civil. Van caldré més de cinquanta anys perquè nasquessin altre cop. N'han calgut vint-i-cinc perquè es consolidessin. El president Maragall ho va certificar amb la seva visita. La història continua. Enhorabona.

ARRANJAMENT DE L'ENTORN DELS DIPÒSITS D'AIGUA

Pel fet de disposar d'una bona part important del nostre terme, al secà, inclosa dins de la zona PEIN (Pla d'Espai d'interès Natural) i ZEPA (Zona de protecció d'aus), l'Ajuntament va sol·licitar una subvenció al Departament de Medi Ambient, per tal de poder arranjar els terrenys que afronten amb els dipòsits municipals d'aigua potable, per tal d'ubicar-hi una zona d'esbarjo, i un mirador per a ocells.

La subvenció va estar concedida i les obres ja estan realitzades.

L'AJUNTAMENT DISPOSA D'UNA CENTRAL DE TELEFONIA

A partir de finals del mes de setembre, l'Ajuntament va instal·lar una nova centraleta de telefonia, que permet el fet de poder escoltar pregons, davant l'allau de queixes de veïns que no els poden escoltar a les hores que es fan o bé pel motiu que sigui no els senten.

Això fa que cada cop que es truqui a l'Ajuntament calgui esperar el missatge de l'operadora i marcar un número per a ser atès. No cal esperar-se fins al final de tot el missatge, sinó que un cop ja es dispara la veu de l'operadora es pot marcar el número 1 per les oficines, el 2 per la secretària, o el 3 per la veu pública.

CORRELENGUA 2005

L'Agrupació Cultural La Femosa, amb la col·laboració de l'Ajuntament, van organitzar els actes per al **Correllengua 2005**. El **Correllengua** és una iniciativa de la

Coordinadora d'Associacions per la Llengua catalana a favor de la nostra llengua i cultura sorgida de la societat civil catalana. És una proposta per la defensa i promoció de la llengua catalana, transversal, oberta, participativa i popular, que té com a objectius fomentar l'ús social de la llengua en tots els àmbits.

Els actes que es van celebrar van estar els següents:

Divendres 14 d'octubre

A 2/4 de 9 del vespre a la sala d'actes de l'Ajuntament:

Conferència de **Pau Marquès** sobre "*El català al País Valencià*"

Dissabte 15 d'octubre

A les 6 de la tarda: Concentració a la Plaça per iniciar un **CERCAVILA REIVINDICATIU** per diversos carrers del poble amb els *Grallers de la Femosa i el Jordi i la Montse*.

A les 7 de la tarda: A la Sala de la Llar del Poble lectura del manifest del **Correllengua 2005**.

A continuació actuació del cantautor de Saidí **ANTON ABAD**, que ens oferirà el seu repertori de cançons.

CORRENENS 2005

Durant els dies 15 i 16 d'octubre es va celebrar de nou, i com cada any el **Correnens**, de la mà del grup local Xarxa i amb la col·laboració de l'Ajuntament.

Els actes d'aquest cap de setmana, coordinats amb el **Correllengua**, van estar els següents:

Dissabte, 15 d'octubre, a la Sala de la Llar del Poble, es va instal·lar en sessions de matí i tarda un **PLANETARI ASTRONÒMIC**. Diumenge, dia 16 d'octubre, al matí, a la Sala

de la Llar del Poble, es va instal·lar la LUDOTECA la xaranga, amb jocs tradicionals de dimensions gegants. Organitzat per la companyia LA XARRANCA. Per la tarda es va representar l'obra de teatre *Xirriquiteula -A-2*, show de pallassos.

ESTRENEM LA SALA DE L'LLAR DEL POBLE

Després de les obres de rehabilitació de la Sala de la Llar del poble, que s'han dut a terme aquest estiu i de la instal·lació d'una graderia telescòpica motoritzada, el dissabte dia 14 d'octubre es va reobrir de nou la sala per a la realització de totes les activitats que setmanalment s'hi fan.

El fet de poder gaudir d'unes butaques còmodes, que permeten una bona visió des de qualsevol punt, així com una millora substancial en el so de la projecció de les pel·lícules de cinema, ha fet que el nombre d'usuaris vagi en augment i sigui setmanera setmana considerable.

Per altra banda la possibilitat de que tota la graderia es pugui replegar només tocant un sol botó, fa que la sala s'aprofiti al màxim.

Amb aquestes obres i instal·lacions, formen part d'una primera fase de les obres de rehabilitació que es volen fer en tot l'immoble.

SORTIDA AL SECÀ PER A CONÈXIER EL NOSTRE

El dia 6 de novembre, l'AMPA del col·legi Els Til·lers i l'Agrupació Cultural La Femosa, van organitzar una sortida amb la finalitat de conèixer millor el nostre terme, en concret el secà d'Artesa.

La sortida era oberta a tothom, però especialment a la quitxalla, per tal de donar-los a conèixer la riquesa cultural i paisatgística del terme.

La *Bassa de Mossèn Pere* va estar el lloc de concentració, i des d'allí i durant unes

dues hores es va fer un recorregut a peu, per a visitar entre altres les cabanes o masos de volta, les cadolles, i per a gaudir del paisatge natural del nostre secà que a hores d'ara forma part de l'Espai d'Interès Natural, Mas de Melons.

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE DE LES ESCOLES (20-10-05)

A la Sala de la Llar del poble, a les 9 del vespre, es va dur a terme la presentació del projecte de les obres que s'estan actualment realitzant al col·legi Els Til·lers del municipi. Les obres consisteixen en la creació d'un nou espai que duplicarà l'actual superfície, i que disposarà d'un gimnàs, d'un menjador, i evidentment de més aules per a activitats educatives. També però l'actual edifici sofrirà una clara reconversió interna, millora i modernització.

A l'acte, convocat per l'Ajuntament, hi va assistir el director dels serveis territorials del Departament d'Educació a Lleida, Sr. Carles Vega, i els tècnics redactors del projecte. No hi va mancar la presència de gairebé tot el professorat de l'escola.

25 ANYS DE LA COOPERATIVA LA GINESTA (29-10-05)

Fa ja 25 anys que es va formar la Cooperativa la Ginesta, i van voler celebrar aquest acte amb un dinar de germanor que es va fer a la Sala de la Llar del poble, el dia 29 d'octubre.

A l'acte hi van assistir tots els socis fundadors, menys 3 que ja no estan entre nosaltres, i els actuals socis.

Després del dinar, la música del Carles Yuste "*Beethoven*", va animar la festa fins ben avançada la tarda.

CURS PER DEIXAR DE FUMAR

L'ajuntament ha organitzat el segon curs per

deixar de fumar, després de l'èxit aconseguit en la primera convocatòria.

Els cursos, que compten amb el personal tècnic de l'Associació Catalana contra el Càncer, han començat aquest mes de

novembre després d'una primera xerrada informativa que es va fer el dia 14 de novembre. EL curs es fa a Casa la Vila, i en total s'hi han apuntat unes 12 persones.

ACTIVITATS A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE	
DIA	ACTIVITAT
16 d'octubre	Espectacle Xarxa: Xirriquiteula A-2 (pallassos per riure)
23 d'octubre	Pel·lícula: La Intérprete
30 octubre	Pel·lícula: Extrañas coincidencias
1 de novembre	Pel·lícula: La llave del mal
6 de novembre	Pel·lícula: Madagascar
13 de novembre	Pel·lícula: La Guerra de los mundos
19 de novembre	Pel·lícula: La Madre del Novio
20 de novembre	Grup Xarxa: espectacle Tubs de la Cia. La Tal
26 de novembre	Teatre: El tràmpos entrampat. Companyia Xerric-Xerrics
27 de novembre	Pel·lícula: Cinderella Man
3 de desembre	Pel·lícula: Amor en juego
4 de desembre	Grup Local Xarxa: Espectacle "Secret a l'armari "
6 de desembre	Pel·lícula: 4 Hermanos
8 de desembre	Pel·lícula: Princesas
11 de novembre	Pel·lícula: Transportes 2
17 de desembre	Concert: El Pont d'Arcalís
18 de desembre	DEFILADA DE VESTITS i ESCALA EN HIFI

RECOLLIDA DE LA FRACCIÓ ORGÀNICA (14-10-05)

Si ja fa uns anys Artesa, va intentar iniciar la recollida de la fracció orgànica, ara de nou es retorna a aquella tasca. L'Ajuntament ha aconseguit una subvenció del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, per tal de que la matèria orgànica dels nostres habitatges si-

gui transformada en adob.

Amb aquesta finalitat, es va encarregar una campanya de comunicació i conscienciació, que va anar a càrrec d'IPCENA, i que consistia amb el lliurament del material necessari, i el repartiment de tríptics explicatius. També es va fer un taller amb la quitxalla a l'escola, per tal d'iniciar-los en aquest tema.

La recepció per part de la ciutadania ha estat força positiva, la gent cada cop entenem més, que la solució a la muntanya de deixalles que

generem, passa pel reciclatge. En només les dues primeres setmanes ja em recollit prop de 2.500 quilos d'aquesta matèria.

Ara bé a cada nostra el reciclatge, es realitza porta a porta, i això garanteix que les vies públiques estiguin netes de deixalles i que a la gent li sigui més fàcil treure els diferents materials d'escombraries sense haver de fer grans recorreguts.

La matèria orgànica es porta a l'abocador de Montoliu, abocador comarcal, per a fer adob. Aquesta mesura que tenen un claríssims efectes mediambientals positius, també els té econòmics, ja que per cada tona de brossa no reciclada, que entra a l'abocador comarcal, la Generalitat imposa un cànon (gens barat) que cal satisfer, i per contra compensa econòmicament els municipis que realitzin el reciclatge de la fracció orgànica.

IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

Arranjament de l'entorn dels dipòsits d'aigua

Correllèngua 2005, conferència de Pau Marqués

El campanar guarnit pel Correllèngua 2005

Cercavila Reivindicatiu del Correllèngua 2005

Cercavila Reivindicatiu del Correllèngua 2005

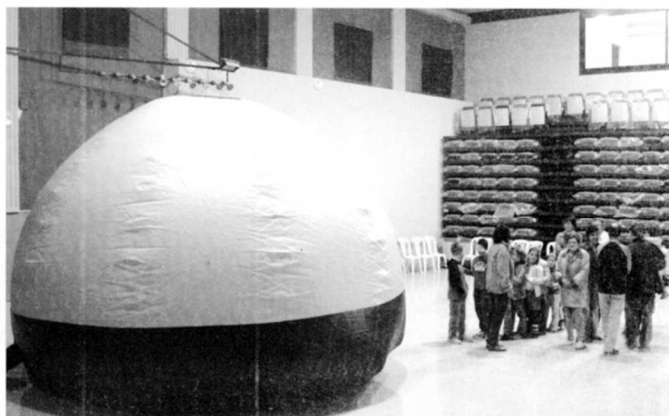
Cercavila Reivindicatiu del Correllèngua 2005

Lectura del Manifest del Correllèngua 2005 per l'alcalde d'Artesa, Ricard Pons

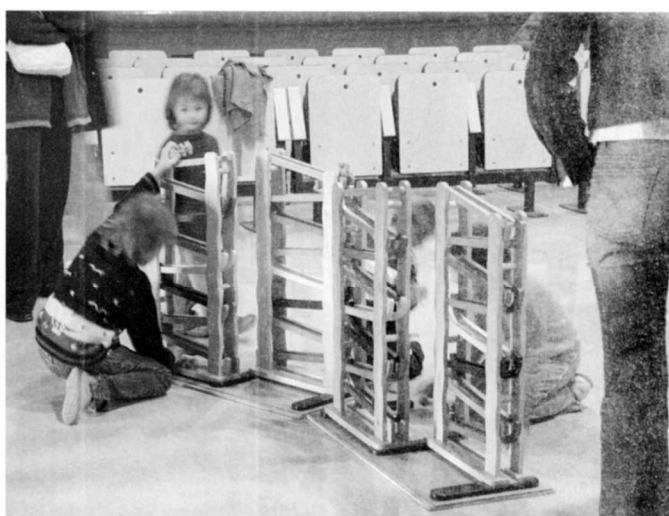
Correllèngua 2005, actuació del cantautor Anton Abad

Vista exterior del Planetari Astronòmic

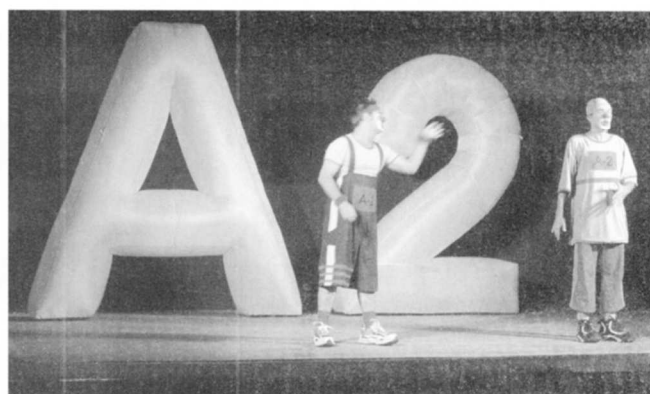
Interior del Planetari Astronòmic

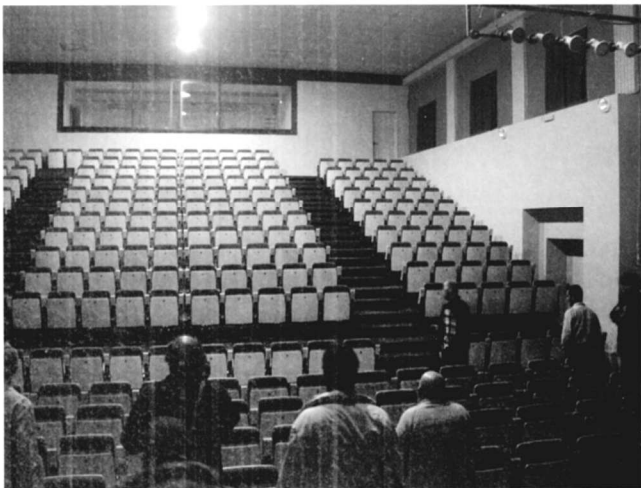

Ludoteca de jocs tradicionals

Correnens 2005, actuació de La Xarranca

Noves butaques de la sala de la Llar del Poble

Com cada any, els nens i nenes de l'escola per Tots Sants van muntar parades de castanyes

La directora del cole.legi els Til.lers, Dolors Sanahuja, el Director dels Serveis Territorials d'Eduicació, Carles Vega, l'alcalde d'Artesa, Ricard Pons i el president de l'AMPA, Ermengol Garròs durant l'acte de presentació del projecte de les noves escoles (foto Jaume Liarte).

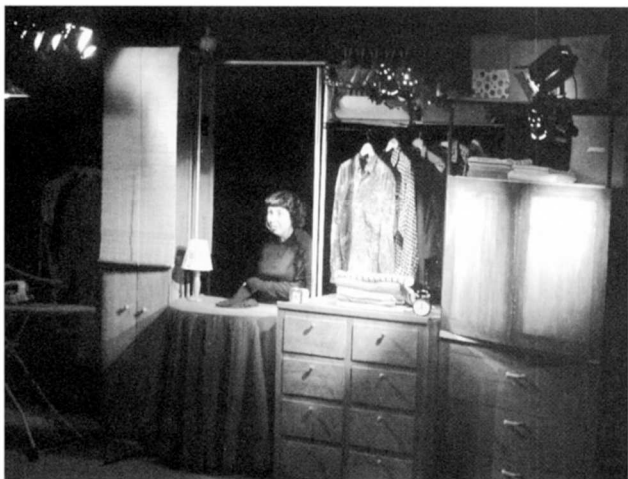
Participants a la sortida al secà en un maset de volta

Participants a la sortida al secà a les Cadolles

Participants a la sortida al secà en un rosser

Imatges de l'espectacle *Secret a l'armari*

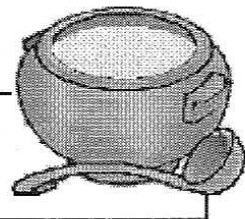
Campanya de reciclatge dels residus orgànics

Actuació de la companyia Xeric-Xerrics de Puigverd de Lleida

LA CUINA EXÒTICA

Adolf Costafreda

HORA SHORVA (sopa verda). Recepta de l'Índia

Ingredients per a sis persones: 110 grams de trufes pelades i tallades a daus, 75 g de cebes pelades i picades, un litre i quart de brou de pollastre, 2 centímetres de gingebre pelat, ½ culleradeta de corriandre en pols, 2 cullerades de llavors de comí en pols, 5 cullerades de corriandre fresc picat, mig bitxo verd picat, 275 g de pèsols, sal, una cullerada de suc de llimona, mitja culleradeta de comí mòlt i torrat, 150 ml de crema de llet.

Preparació: Es barregen els sis primers ingredients i es posen a coure en un pot. Quan aquesta barreja comenci a bullir, es tapa, s'abaixa el foc al mínim i es deixa coure uns 30 minuts. Es treu el gingebre i es llença. S'hi afegeixen tots els altres ingredients (menys la crema de llet), es destapa el pot i es deixa bullir tot, lentament, fins que els pèsols estiguin cuits. Es passa tot per la liquidadora i s'hi afegeix la crema de llet. Es torna a escalfar i se serveix.

ARRÓS GROC AMB CARN DE PORC (recepta cubana)

Ingredients: 200 grams d'arròs, 200 grams de carn de porc, 2 cullerades de llard de porc, una ceba, mitja culleradeta de pebre, un gra d'all, 1 bitxo, mitja taronja agra o llimona, 1 culleradeta de colorant, 8 tomates madures, un litre d'aigua, sal.

Preparació: Talleu la carn de porc a trossets. Adobeu-la amb el suc de la taronja agra, el pebre i la sal necessària almenys una hora abans de cuinar-la. Poseu-la en una cassola amb el llard de porc a coure i, quan comenci a enrossir-se, afegiu-hi la ceba picada, el bitxo, l'all i les tomates trinxades sense pell ni llavors. Cuineu-ho uns 5 minuts i afegiu-hi el colorant i, tot seguit, l'aigua i deixeu-ho coure uns 20 minuts més. Afegiu-hi l'arròs i rectifiqueu-ho de sal. Deixeu-ho coure encara uns 20 minuts més i ja es pot servir.

SUAN LA HUA CAI (bròquil agredolc, és una recepta xinesa)

Ingredients: una mata de bròquil, un pebrot, oli i sal.

Per la salsa: 25 grams de midó, 150 cc de brou de pollastre, 2 cullerades de salsa de soja, 2 cullerades de salsa de tomata, 2 cullerades de vinagre de vi, 2 cullerades de sucre.

Preparació: Talleu les pinyetes del bròquil i bulliu-les amb aigua i sal durant uns 3 minuts i escorreu-les. Talleu el pebrot en tires, poseu-lo en una paella amb oli i salteu-lo durant un parell de minuts, afegiu-hi el bròquil i deixeu-ho coure, tot junt, un parell de minuts més. A banda, desfeu el midó amb una mica d'aigua freda i, tot seguit, barregeu-lo amb el brou, la salsa de tomata i la salsa de soja, el vinagre i el sucre. Afegiu aquesta salsa al bròquil, barregeu-ho tot i deixeu-ho coure tot junt un minut més.

LACHIN (macedònia de taronges, és una recepta del Magrib)

Ingredients: 4 taronges grosses, 50 grams de dàtils, 25 grams d'ametlles crues, 2 cullerades de sucre, 2 llimones, canyella en pols.

Preparació: peleu les taronges, talleu-les a rodanxes i poseu-les en una plata. Traieu els pinyols dels dàtils i trinxeu-los. Piqueu les ametlles i deixeu-les a bocins més aviat grossos. Traieu el suc de les llimones i barregeu-ho amb el sucre. Passeu-ho per la batidora. Amaniu les taronges amb aquest suc, poseu-hi els dàtils, les ametlles i deixeu-ho a la nevera unes dues hores. Al moment de servir aquesta macedònia, espolseu-la amb la canyella.

QUE TENIM ELS CATALANS, QUE ARREU D'ESPANYA, ENS ESTIMEN TANT?

Yolanda Liarte

Què tenim els catalans, que arreu d'Espanya, ens *estimen* tant?

Doncs aquells avivadors de brases, es recorden de nosaltres, dia sí i dia també..., i es lamenten:

.- On han anat a parar aquells temps, en què quasi no els deixàvem ni respirar? I ara no paren d'empenyar... I al damunt els hem d'escoltar!

I *acolloneixen* les pobres criatures, dient que som uns dimonis, sempre *rojós*, de cua llarga i grans ullals, amb una gran força puxeguda, per anar-los burxant. Que som uns garrepes i uns malcarats...; Que ho volem tot per nosaltres, sense haver-nos-ho guanyat.

I ara, la qüestió del biocot als productes de casa nostra... Que diuen, que abans de beure's un *cava* català, prefereixen brindar amb pixats de *vaca*; Que és de l'única manera que se'ns pot aturar; tocant-nos la butxaca i llavors pararem de *remoure la merda*.

Que il.lusos que són aquest encantadors de serps...; La pena és que hi ha moltíssima gent que se'ls creu amb fe cega, però també els hauríem de dir:

- Que sí, són un xic garrepes; I qui no ho és?

Però, per molt que ens toquin la butxaca, no pararem de lluitar. Doncs tenim setiments, ... igual que ells; i de la mateixa manera que per a ells, Espanya ho és tot per nosaltres, Catalunya, és més que tot. Tenim la nostra llengua, la nostra senyera, la nostra història, les nostres arrels...

I tot això, ja és hora que ho comencin a respectar.

Jo, els pregaria, que tant pensar en nosaltres, i si tant ens *estimen*; que ens deixin una mica tranquils, bé si això pot ser. Que no voldríem pas que es quedessin sense arguments per poder parlar. Que ja se sap, que un bon enamorat només parla de la persona desitjada.

Oh, sí!! Que ens deixin així solets; amb els nostres mals de cap, tancadets al nostre país, amb les nostres regles, i a qui no li agradi, pot marxar!! No obliguem ningú que es quedi si no li agrada el que s'hi cou... Perquè els catalans són pacients, però si ens toquen tant la moral, també se'ns pot despertar *l'instint d'estimar*.

Encara que el retorn dels Papers de Salamanca, sembla pròxim, enguany encara no els trindrem a casa

Entreteniments

En aquest número de la revista us proposem la resolució de dos sudokus, el primer és relativament fàcil i el segon no tant fàcil i per ajudar-vos hem acoblat una graella per tal de que pugueu col·locar nombres possibles.

2	6			3			4	
	9	3		4		1		8
		4	5		6			9
			9			6	5	
		1	8		2	9		
	7	9			1			
8			6		3	2		
9		5		1		7	3	
	3			2			9	4

6						3		1											
3		4	9		8			2											
		7	3			8													
				8		5													
			4	7	5														
	5					1		3											
1			8		9		2												
	8		7		1		4												

CONSTRUCCIÓ D'UN GRIU PER L'AJUNTAMENT D'ARTESA DE LLEIDA

La Redacció

L'artista Dolors Sans, especialista en disseny i construcció de bestiar popular ha dissenyat i està confeccionant un *Griu* per l'Ajuntament d'Artesa de Lleida. Des d'aquestes pàgines volem presentar el projecte d'aquest drac mitològic, el qual molt aviat serà una realitat.

Justificació del projecte

Artesa de Lleida és una població d'origen medieval que es troba ja documentada des de l'any 1190. El seu origen medieval i l'evolució que va tenir posteriorment justifica plenament que el drac triat, un *Griu*, sigui una figura molt representativa de l'època medieval. Cal afegir que Artesa de Lleida va estar sota la jurisdicció de dues ordres de cavalleria, primer els Templers i posteriorment els Hospitalers de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem i el *Griu* és una animal habitual en els escuts de nobles i cavallers medievals.

Característiques del Griu

El *Griu* és un animal fantàstic que té el cap, les potes i part del cos de davant d'àguila i la resta del cos de lleó. Aquesta barreja representa dos dels animals més poderosos i simbòlics de la naturalesa: l'àguila i el lleó. El *Griu* es troba àmpliament representat a les cultures mediterrànies. Els baix-relleus assiris (3.000 aC) representen de manera freqüent a Grius i també es troben en la cultura cretenca, al palau de Cnosos (segle II aC). Les escultures i relleus grecs i romans també mostren la figura del *Griu*, que va arribar a simbolitzar el poder imperial romà.

A l'art medieval els grius són figures molt

representades, ja sigui en forma de capitells, gàrgoles a les esglésies, miniatures als llibres i sobretot en els bestiars medievals, en els quals tenen una gran importància. La barreja d'àguila i lleó ha fet que tingui una gran quantitat de significats simbòlics. Per la part de l'àguila simbolitzen la llum i el sol, així com els aspectes espirituals degut al seu enlairament de la terra. Al mateix temps l'àguila és el símbol de l'evangelista Sant Joan. El lleó simbolitza la força i el poder i va ser agafat com a símbol per molts reis. La barreja d'aquestes dues forces, àguila i lleó, va convertir el *Griu* en una figura d'heràldica molt apreciada. Representació que podem trobar en múltiples escuts i signes heràldics medievals.

Dels *grius* se n'ha fet un ús literari i Dante diu que el *griu* simbolitza les dues naturaleses de Crist i també diu que simbolitza els dos poders del Papa, el poder terrenal i l'espiritual que correspondrien al lleó (terrenal) i a l'àliga (espiritual)

En les festes medievals, al parlar d'animals fantàstics de les processons de Corpus, es creu que el *Griu* també podia desfilar juntament amb els dracs, lleons, àguiles i basiliscs. Possiblement al no encaixar el *griu* en cap representació bíblica es va perdre, a diferència d'animals com els dracs que representaven l'infern o d'altres, com l'àguila o el lleó, que simbolitzaven els evangelistes Sant Joan i Sant Marc. El *Griu*, com animal híbrid de la natura, representa el mal i per tant pot fer un paper similar a la funció d'un drac. Això explica que el meu disseny sigui una peça agressiva i que tiri foc.

Característiques

El *Griu* que s'està construint és per a dos portadors i està fet de fibra de vidre. Disposa de potes d'alumini, amagades per unes faldilles que també amaguen els portadors. Porta punts de foc a la boca, a les ales i a la cua, tot i que poden col·locar-se en els llocs on es vulgui.

Procés de construcció

En primer lloc es fa una escultura en fang a mida real del *Griu*.

A partir de l'escultura de fang es fa el *Griu* de fibra de vidre (reïna de polièster). La fi-

bra de vidre és un material molt fort, de poc pes, que no es deforma, resistent a la pluja i a la humitat, i molt fàcil de restaurar si rep cops de possibles caigudes. Té una durada molt llarga en el temps.

Un cop acabada la peça en fibra de vidre es pinta.

Un cop fet el *Griu* es col·loquen els punts de foc que poden ser als llocs que es decideixi i en la quantitat que es vulgui. També es col·loca el suport pel portador d'alumini i les potes que aguanten el *Griu*. Un cop acabat s'hi posa un velcro al llarg de tot el cos per poder enganxar les faldilles.

Dibuix del Griu que està construint l'artista Dolors Sans

20 DE NOVIEMBRE DE 1975, ARA FA TRENTA ANYS...

L.F.

El 20 de novembre del 2005 ha fet 30 anys de la mort de Franco. Per fi, després de prop de quaranta anys de dictadura, el règim i el dictador agonitzaven a la tardor de 1975. Governava Arias Navarro, conegut com el (*carnicerito de Málaga*) per les seves activitats repressives a la postguerra. El país vivia pendent dels *partes*, de les sondes i de les truculències informatives sobre la malaltia del dictador. Ah! i la *Marxa Verda*!

A la matinada del 20 de novembre de 1975, a les 5h, 25m, i als 83 anys va morir Franco. Desenes de milers de persones van aguantar hores dempeus per a donar el darrer adéu al cabdill... també va córrer el cava.

Finalment, una llosa de pedra d'Alpedrete va sepultar 40 anys de la nostra història"

Des de la revista *La Femosa* hem pensat que seria una bona ocasió per recordar aquell esdeveniment. Per això ens hem adreçat a uns quants artesens i artesenes, perquè

recordessin com van viure aquell dia de tanta transcendència pel país, quins sentiments els va provocar la mort del dictador, com pensaven que s'encararia el futur i que en pensen quan encara senten que els temps de la dictadura van ser bons. Hem pensat que seria interessant, trenta anys després, reflectir com es va viure aquell esdeveniment a nivell general.

PREGUNTES

- 1.- On eres el 20 de novembre? Com vas assabentar-te de la mort de Franco? Quins sentiments et va despertar conèixer la notícia?
- 2.- Com vas reaccionar a la notícia de la mort del dictador?
- 3.- Quines coses creies que canviarien o no a partir d'aleshores?
- 4.- Què en penses quan sents la frase: *En temps de Franco es vivia millor*?

RESPOSTES

Felip Domènech i Costafreda, aleshores tenia 24 anys.

1.- Jo era a Artesa. Recordo assabentar-me de la mort del Dictador mitjançant la *tele*, quan va donar el *parte* Arias Navarro, tot ploriquejant.

- Es va produir en mi sentiments contradictoris. D'una banda una immensa alegria llargament covada, però que no acabava de ser plena. La mort d'un criminal de guerra, d'un assassí en sèrie, no te l'imagines mai al llit. Un Judici just, cadena perpetua i acabar el seus dies a la presó hagués estat el just. Malgrat tot un dia inoblidable. Ja era hora, cony !

2.- La meva reacció, va ser de molta alegria, barrejada a voltes de preocupació, ja que no podíem perdre temps, calia multiplicar esforços per a fer caure el règim, un règim que seguia intacte. Intuíem que la llarga i artificial agonia del Dictador, havia estat pel sistema, com de fer temps per a preparar el demà d'un *franquisme* sense Franco.

Diario de Lérida, 20 de novembre

Diario de Lérida, 25 de novembre

3.- Creia que, mort el Dictador, s'obrien totes les possibilitats. No solament el canvi cap a una Democràcia era imparable, sinó que un nou model de Societat i un nou sistema econòmic més just i igualitari, tard o d'hora s'imposaria. Una Societat Socialista era el que el Poble volia i era cosa nostra que la tingués.

4.- La trobo normal, venint de qui ve, gent que necessita anar de la mà d'algú, pera què el meni pel recte camí, que penso i actuo per ell, i que li diguin en cada moment què cal fer. Em fan molta pena. No s'hi pot fer res per ells. El temps no s'atura i sempre acaba havent un demà i aquest és sempre diferent a l'avui que hem deixat i això fins a la fi dels segles. Lluitarem perquè tinguin la possibilitat de dir allò que pensen, que proclamïn la nostàlgia d'una dictadura amb la paraula i que si volen aplicar les seves idees, que les passin pel sedàs de les urnes com tothom. Altra cosa és, si la frase, és refereix, a que en temps del Dictador, érem més joves i teníem més trempera i riem i ploràvem, com ara i érem feliços o no, com ara i altres sentiments que es manifestaran sempre. A l'escola franquista, ens feien dir una poesia del Segle XV de Jorge Manrique, que en una estrofa diu: *Cómo a nuestro parecer cual-*

quiera tiempo pasado fue mejor. Això ja és vell.

Isidre Mor i Granell, aleshores tenia 39 anys

1.- Era a l'Albagés collint olives.

- Me'n vaig assabentar a través de la televisió.

- Sentiment? que representaria canvis polítics.

2.- Sense alts ni baixos, amb tranquil·litat.

3.- La vida de per sí, ja és un canvi constant, aquest fet va accelerar aquests canvis.

4.- Com a col·lectiu de la pagesia sí, ara com a ciutadà no.

Roser Barberà i Mir, aleshores tenia 27 anys

1.- Estava treballant a l'escola bressol i va venir un amic nostre de PSUC. Amb el grup s'havien passat tota la nit destruint documents, perquè no estaven segurs del que podria passar.

Ja em pensava que no podria durar...

2.- Ja tenia prou clar que el dictador desapareixeria i arribarien vents nous.

3.- Hi hauria llibertat d'expressió, la gent ja no tindria por.

4.- Falta de memòria, un dictador no és mai una solució, en democràcia la llibertat fa florir la cultura i l'economia.

Laia Solà i Miró, aleshores tenia 21 anys

1.- Estava baixant pel carrer Cavallers, anava a la UdL. El Roser, allí impartien les filologies i la història. Uns companys que estaven a la porta em van comunicar entusiasmat la notícia. La nova em vadespertar sentiments d'alliberament i joia. Aquell mateix estiu, amb la meva amiga Agnès, havíem anat a França dos mesos per treballar i aprendre la llengua. Per les parets hi havia pintades de *Franco assassin*. Recordava les darreres condemnes a mort de joves estudiants, també la de Puig Antich, feia aproximadament un any, també havia escoltat mitings a ple carrer en contra de la dictadura franquista. França era un país lliure. Tot això a Catalunya i a Espanya era impensable. Vaig sentir la mateixa sensació d'alliberament en saber la seva mort, sensació que experimentava per primera vegada a la meua vida. Ben segur que giràvem pàgina, la pàgina dels horrors i la repressió múltiple.

2.- Vaig saltar d'alegria i no vaig pensar que no seria fàcil tornar a la normalitat, la que

vam perdre al 1939. Vaig viure intensament aquell moment. A la universitat vam fer festa grossa i va córrer la gresca i el cava.

3.- Els partits polítics es legalitzarien. Caminaríem cap a la normalitat com a societat i com a poble amb una identitat, fins llavors escanyada.

4.- Estan equivocats els qui creuen que el creixement econòmic es deu a la política franquista. Ja en aquells moments el desenvolupament estava lligat a Europa. Malgrat que Europa havia patit la Zona Guerra mundial ens anà ben aviat al davant, i encara ens hi va. Catalunya, capdavantera de la revolució industrial a Espanya, capdavantera en pedagogia, es va veure reprimida en la seva identitat, identitat recuperada amb esforç a partir de la Renaixença (1933). era utilitzada com un dels motors de l'economia espanyola; i encara els dol, avui, de perdre aquest privilegi. Per alguns sembla que no hagi canviat res.

Ricard Batiste i Olomí, aleshores tenia 13 anys.

1.- Al l'autocar anant a l'escola., per la ràdio. - Indiferència, era molt jove. També amb una mica de por, ja que els grans sempre deien *ja veuràs quant es mori el Franco*.

2.- Amb una mica de por, ja que no sabia res del que podia passar, si vindria un altre dictador.

3.- No ho sé, imprevisible.

4.- Què és una frase habitual per una gent que no han conegut res més que la dictadura de 40 anys.

Jesús Costa i Ferrándiz, aleshores tenia 21 anys

1.- Estava a la Universitat.

- Per les notícies

- Un sentiment d'alliberament.

2.- Em vaig sentir alliberat i amb un futur diferent, més lliure.

3.- Tot, s'obria un camí nou per tots nosaltres.

4.- Que el que la diu potser vivia millor; jo no.

Neus Falcó Manonelles, aleshores tenia 26 anys.

1.- Era a l'Hospital Clínic de Barcelona.

- Me'n vaig assabentar perquè els metges s'havien deixat barba i aquell dia tots se l'havien afaitat.

- Primer amb indiferència i més tard amb

moltes expectatives.

2.- Amb indiferència i esperant què passaria.

3.- Pensava que passarien i canviarien moltes coses, hi hauria més llibertat, menys assassinats sense motiu, potser veia més aprop l'autonomia. Em va engrescar quan un noi d'aquí Artesa, em va dir que en 2 anys tindriem la independència.

4.- Sento ràbia, però comprenc que ho digui la gent gran, perquè abans eren més joves i tenien més il·lusions i més salut, no tenien reuma, ni gota, ni pròstata,... (això darrer ho diu el Buenafuente).

Adolf Costrafeda i Castillo, aleshores tenia 39 anys.

1.- No ho sé. Segurament a casa. Del que sí em recordo bé, és que llavors teníem la seu de *La Femosa* a cal Tomàs, oberta fins a altes hores de la nit, i que eren constants els talls de programació de la televisió (llavors només hi havia la televisió espanyola) per anunciar l'estat de salut del caudillo.

- Per a mi Franco ja feia dies que era mort.

- Cap sorpresa, doncs, quan me'n vaig assabentar.

2.- De cap manera, o potser fent aquest comentari: Ah! Així ja ho han dit que és mort?. A la nit, és clar, a *La Femosa*, van destapar

LA MAÑANA
Director: EMILIO REY
LERIDA, Sábado, 22 de noviembre de 1975 - 8 PÁGS.
AL SERVEI DE LA TERRA FERMA

ANTES DE QUE LLEGUE EL FRÍO... DIESA
Calefacción a todo tiempo
FABRICA DE GENERADORES DE AIRE CALIENTE Y FRÍO

LERIDA, ORO POR FRANCO
• MASIVA RESPUESTA A LA INVITACION DEL GOBERNADOR CIVIL
• LA CATEDRAL RESULTO INSUFICIENTE
[Pag 8 y 9]

SAN SEBASTIAN
CONFLICTO EN EL FUNERAL POR EL CAUDILLO
• PROTESTAS CONTRA OBISPO AUXILIAR
• EL GOBERNADOR CIVIL TUVO QUE APACIGUAR
PAGINA 24

HOY, REY PARA ESPAÑA
JURA EN LAS CORTES
TV. RETRANSMITE LA CEREMONIA
PAGINA 26

La Mañana, 22 de novembre

les ampolles de xampany (llavors no hi havia cava) que feia dies que teníem al frigorífic.

3.- Pensava que canviaria tot; tot d'una manera radical. La cosa va canviar substancialment, però no, ni de bon tros, tan radicalment com em pensava.

4.- He sentit dir, a molta gent gran, que enyoren les cassoles que es feien al tros, **amb poc tall i amb molta bleada boscana**, per poder-se atipar a l'hora de dinar. No, ningú no voldria tornar endarrera.

Felip Gallart i Fernández, aleshores tenia 13 anys.

1.- El 20 de novembre de 1975 tenia 13 anys i anava a l'escola del poble.

- No tinc una percepció clara del moment concret en què vaig assabentar-me'n. Però devia de ser de bon matí, a casa, mentre esmorzàvem. Després ens ho va dir el mestre i ens van donar uns quants dies de festa.

- A casa havíem viscut sempre un clima catalanista i d'esquerres. El meu pare era un antifranquista convençut. Ens parlava amb vertadera nostàlgia de la República, dels mestres republicans (tan diferent als que jo havia tingut), de la utopia d'una societat més justa i de tot el que es va perdre a la Guerra Civil per culpa de Franco i el seu règim. A més *La Femosa* va ser la meua veritable escola de ciutadania. Franco era la negació de tots els valors positius que havia rebut a casa i a *La Femosa*. La mort del dictador em va fer sentir alegre i esperançat, molt esperançat. Amb aquests antecedents no podia ser d'altra manera.

2.- Amb alegria, amb molta alegria. Va ser magnífic. I no ho dic només pels dies de festa que vàrem tenir a l'escola. Tot i que era molt jove tenia plena consciència que Franco era un dictador amb totes les lletres i que suposava una agressió terrible contra el meu país i tots els valors democràtics.

3.- Als 13 anys tens una imatge difusa i una mica vaga de les coses. El franquisme no era només una persona. El franquisme, dissortadament, era molt més que Franco. Era d'ingenus pensar que amb la seva mort enterràvem totalment el seu règim. Jo era, llavors, molt jove i molt ingenu i m'ho pensava. La Transició va ser un pacte desigual, per salvar els mobles. Va ser en certa manera allò que Lampedusa diu al

Gatopardo: Canviar-ho tot perquè res no canviï. Van millorar coses, indubtablement, però l'ombra de Franco és allargada, molt allargada i encara ens tapa el sol.

4.- Era una època grisa, en blanc i negre, sense alegria, sense engrescament, sense llibertat. Una època de misèria política, però sobretot de misèria moral. Tot el que val de veritat la pena d'aquella època es va fer al marge del franquisme o en contra seva.

Hi ha dues coses que no deixen progressar les persones: la por i la mandra. Franco va trencar la legalitat republicana. Va provocar una guerra terrible. Va instaurar un règim de terror i va endarrerir el país. Franco i el Franquisme no volien ciutadans, volien súbdits porucs i estúpids. En temps de Franco vivíem pitjor, molt pitjor, sense cap mena de dubte.

Miquel Olomí i Batlle, aleshores tenia 22 anys

1.- A casa, era l'hora de dinar, per la televisió. - Una barreja de satisfacció i preocupació.

2.- Amb satisfacció i incertesa perquè no veia clar, com podrien reaccionar els militars més aferrats al règim.

Diario de Lérida, 23 de novembre

Diario de Lérida, 22 de novembre,

3.- En principi no gaire, però a la llarga sí. Sobretot el problema de la llengua, sindicats i partits polítics.

4.- Que qui ho diu, no pensa amb les possibilitats que haguéssim tingut si no hi hagués hagut una dictadura. Cal ser oberts i mirar els països que després de la desfeta de la 2ª Guerra Mundial ens passen davant econòmicament i socialment.

Ramon Gallart i Mesalles, aleshores tenia 44 anys.

1.- Estava a casa, al matí me'n vaig assabentar per la televisió. Llavors era alcalde, vaig anar a l'Ajuntament i amb l'Eloi Oro, el secretari, vam comentar la notícia. No vam rebre cap consigna que jo recordi, penso que només vam rebre la comunicació que s'havien de posar les banderes de l'Ajuntament a mig pal.

-Que s'havia acabat una etapa d'un home que havia durat molts anys.

- La notícia no em va despertar cap sentiment especial.

2.- Normalment, com alcalde en cap moment no vaig tenir cap por o temor que pogués passar res.

3.- Com que ja era clar que haviem d'entrar en una monarquia, vaig pensar que arribaria la democràcia, que és el que el país necessitava. Es legalitzarien els partits polítics i hi haurien eleccions, tot i que no em pensava que seria tot tan ràpid.

4.- Cadascú ho explica segons li va anar la vida.

Sara Mestre i Llusà, aleshores tenia 21 anys.

1.- A Lleida.

- Me'n vaig assabentar per uns amics periodistes.

- Un sentiment de llibertat.

2.- Brindant amb cava, saltant i ballant. I abraçada amb amics que havien patit la repressió franquista.

3.- Vaig creure que a partir d'aquell moment la història del meu país seria més bona, que les llibertats dels ciutadans serien autèntiques, així com una millor societat, més justa.

4.- Penso que aquesta frase és una Merda! Pròpia de la gent que en aquells temps van viure del franquisme o tota vegada la típica frase de gent que sempre té por als canvis socials i a un futur que sempre acostuma a ser millor per tots.

La Mañana, 25 de novembre

UNA MICA D'HISTÒRIA I UNA ESPERANÇA FRUSTRADA: LA PROTECTORA COMARCAL

Els finals d'any van bé per mirar enrere i veure com ha anat el camí fins arribar al moment present. Potser algun cop n'hem parlat, però per si de cas, farem una mica de memòria pel que fa a la nostra relació com a poble amb el món dels animals domèstics.

La nostra labor proteccionista va començar aproximadament al 1988. Com que en un inici no disposàvem de refugi propi vam estar **col·laboradors de l'Ajuntament de la vila que és l'ens local que té, segons la llei, competència directa en el control i recuperació dels animals abandonats**. Els vam facilitar el contacte amb diferents protectores de Lleida ciutat: *Lliga de protecció d'animals i plantes del Segrià* i darrerament: *Amics dels animals del Segrià*. Aquestes associacions se'n feien càrrec a canvi d'una quantitat econòmica determina. Però veient la gran quantitat d'animals recollits en aquests centres, les dificultats que passen per a poder-los atendre i la tardança a ser adoptats, vam decidir fer-nos-en càrrec directament nosaltres, **tot esperant que el consell comarcal fes la protectora** que des de fa tant temps té en projecte. I que sembla que, darrerament, el més calent és a l'aigüera. Tampoc no es promocionen **les protectores locals**. Però totes dues, tant la comarcal com les locals, **són imprescindibles** si és volen fer les coses bé i, sobretot, complir la normativa. Com s'ho faran si hi ha un buit legal d'atenció ciutadana en aquest aspecte? **La protectora local seria un lloc de pas, acompliria la necessitat de retirar-los de la via pública per moltes i variades raons:**

1- evitaria -el més aviat possible- **la decadència de l'animal i l'espectacle de patiment** que presenta (inanició, manca d'higiene, malalties, paràsits, atropellaments, maltractes...).

2- evitaria que el vagabundeig dins la població **perjudiqués la gent per diferents motius:**

-manca d'higiene i salut de l'animal que **pot repercutir en la dels humans,**

-brutícia pels carrers, sobretot **excrements.**

-lladrics i udols que destorben el **descans dels veïns.**

-perill si són atropellats d'o ocasionar un **accident de trànsit.**

-furgar en les **bosses d'escombraries.**

Artesa de Lleida ha evitat tots aquests inconvenients gràcies al servei que dona la protectora local, però quantes poblacions hi ha en aquest sentit desateses? Quants animals estan patint encara la ierresponsabilitat de llurs amos i ames?

El fet de tenir una **petita protectora local** és molt positiu perquè la **conscienciació ciutadana és directa** a través de circulars, serveis (vacunació, consells...) o amb els contactes amb l'escola de la vila. **La protectora comarcal** tancaria el cercle per tal de trobar-hi serveis, assessorament i acollida d'animals que en aquella població no tenen sortida. **Si la informació arribés a la gent des de diferents sectors potser a la llarga s'evitaria l'abandonament o la pèrdua.** I l'existència de protectores seria excepcional, no una necessitat com ara.

Aquest Nadal farà un any de la nostra activitat. A continuació us donem dades d'animals recollits fins al moment: un total de 26.

Adoptats	Perduts i tornats a l'amo	Accidentats i recuperats	Morts en accident	Eutanasiats	Animals disponibles a Artesa	TOTA
15	3	3	0	1	7	26

Animals disponibles a l'escorxador d'Artesa per a ser adoptats: 7

No ens cansarem de repetir que una de les sortides més eficaces de cara a l'abandonament és evitar els embarassos no desitjats. Com diu la dita *L'abundància mata la fam* és a dir que l'excés d'animals fa que algunes persones que els cau a les mans un animaló "tan bonic quan és petit" puguin arribar a prescindir-ne quan es converteix en una obligació i un destorb. Obligació i destorb per falta de planificació i desig. Un animal ha de ser desitjat, s'ha de tenir ganes de conviure amb ell si no, val més no tenir-ne cap. Per això és tant important el control dels naixements. En aquest sentit hi ha diferents sortides i que cadascú esculli la que millor li convingui:

a)- L'eliminació total dels símptomes del zel i les conductes que se'n deriven.

En els mascles, **castració**: extirpació dels testicles. En les femelles, **ovarihisterectomia: extirpació úter i ovaris**.

Són operacions que cal vetllar el postoperatori perquè no s'arrenqui els punts (posar-li la campana) o s'infecti la ferida.

b) Eliminació de la capacitat de reproducció, però no de les conductes derivades del zel.

En els mascles, vasectomia. En les femelles, Histerectomia.

No és tan complicat com les operacions anteriors, però també cal estar atents.

També hi ha unes **injeccions o pastilles** per evitar que les femelles tinguin zel, però a la llarga els poden causar problemes de salut. Cal consultar el veterinari.

També hi ha una **medicació postcoit** que provoca un avortament i evita l'embaràs. Cal consultar el veterinari el més aviat possible després de la copulació. Una altra sortida (una sortida d'emergència, no una solució), és l'eutanàsia, a través d'un veterinari, dels cadells acabats de néixer. Per molt dur que sembli, és millor això que col·locar-los al primer que passi, ja que aquests cadells agafats a cops de compassió o de compromís, els espera un futur molts cops ple de dolor, misèria i solitud. Queda clar que la millor solució és la **prevenció**, elegint qualsevulla de les possibilitats referides anteriorment.

Un poble, un país, una civilització es pot jutjar per la forma com tracta els seus animals
Gandhi

Informació interessant:

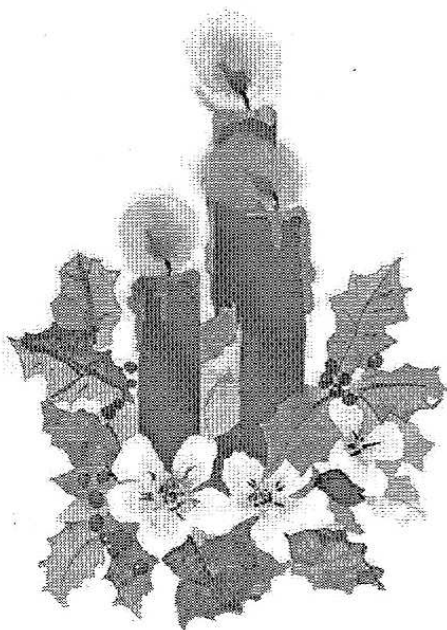
-MERIDA, Raúl; SENTANA, Pablo: *Los animales también lloran*

-<http://www.SOSgalgos.org>

-*psicòloga canina: Mònica Queralt, T.636.53.64.60*

-*veterinari de l'associació: Jaume Armengol T.626869516*

-*V3Hospital veterinari(urgències 24 hores) T. 639 367 888*

**LA Femosa
us desitja
Bon Nadal i
Feliç 2006**

Quan s'apropen aquestes dates, les grans dates del consumisme, en què la targeta de crèdit s'està convertint en la icona més representativa, sona darrerament als mitjans de comunicació la paraula boicot. Moltes persones d'arreu d'Espanya, especialment de Madrid han decidit no comprar productes catalans i fins i tot, ni que sigui amb la boca petita algunes veus del Principiat, han començat a expressar la seva preocupació ja que, pel que sembla, l'abast d'aquest boicot és més ampli del que podríem pensar a primer cop d'ull.

Els dos punts fonamentals que han generat aquest boicot als productes catalans, especialment el cava, són l'afirmació que conté el projecte d'Estatut que som una nació i a més el tema del finançament. I està clar que els grans savis del PP han descobert el mitjà infalible de doblegar la voluntat del poble català, legítimament expressada mitjançant el seu parlament i que consisteix, vist que per ara i tant, no hi ha cap general de l'exèrcit espanyol que s'hagi posicionat, en atacar el comerç i aquest afany tant i tant mercantilista que caracteritza el poble díscol de la cantonada nord-oriental de la pell de brau.

És altament significativa la ignorància amb que parlen els polítics del partit de la gavina, doncs tots s'han afanyat a dir que de nació només n'hi ha una i a ben segur cap d'ells no ha fet (alguns haurien de fer seriosos esforços) la reflexió que amb tant d'encert feia l'Adolf al passat número de la Femosa, sobre el terme nació segons consta al Real Diccionario de la Academia de la Lengua Espanyola. Ells només tenen una tàctica que és oposar-se a tot i dir les mentides com més grosses millor i així la grossa tapa la petita i embolica que fa fort. I a propòsit de paraules, algú ha explicat mai quin és el contingut que per als que ara defensen tan aferrissadament la Constitució que no van votar, té la paraula nacionalitat?

Però tornant a la recepta màgica del boicot crec sincerament que no ens hauria de treure la son, si alguna cosa és paradigmàtica en la voluntat d'una nació si realment vol tirar endavant ha d'ésser la seva capacitat de resistir a les pressions i com més absurdes amb més força. I a més en economia, com en el món en general regeix el principi de l'acció i la reacció i el que aparentment pot semblar bo a la llarga pot resultar contraproductiu i a l'inrevés.

Parlaré, ni que sigui d'una forma molt superficial de dos exemples. El descobriment d'Amèrica va comportar l'arribada de gran quantitat d'or i plata al Regne de Castellà i a partir d'això els preus es van disparar de tal manera que la gent no tenia cap més remei que apuntar-se a l'exèrcit, mentre que les classes més baixes de la societat patien gana. Un segon exemple, l'any 1945 quan va acabar la segona guerra mundial els dos països que havien quedat més destruïts, que havien rebut més tones de bombes per quilòmetre quadrat, és a dir Alemanya i Japó van ésser pocs anys després els motors de l'economia mundial i amb diferència durant dècades i encara ara, si vols comprar alguna cosa que funcioni com pertoca, triar una patent alemanya és fer una elecció gairebé sempre segura i si vols trobar el darrer amb tecnologia segur que acabaràs comprant un producte de disseny japonès. A més els productors catalans han d'ésser capaços d'adaptar-se a un món més globalitzat i el gran mercat no és Espanya, sinó Europa.

Per això estic tant segur de la bondat d'aquest boicot que he decidit que enguany el vi serà només català i els torrons d'Agramunt o de la Panificadora. Així a la gent d'Alacant els ajudaré a estalviar aigua per tal que puguin continuar regant els camps de golf que volen construir arreu i no malbaratin l'aigua fabricant torrons.

ARTESA DE LLEIDA A L'ANY 1905, ARA FA CENT ANYS (II)

Josep Gallart

Josep Franch i Mora era el rector de la parròquia de Sant Miquel d'Artesa de Lleida l'any 1905. Havia esta nomenat l'any 1904 i la va desenvolupar fins al 1910, en que fou destinat pel bisbe de Lleida a la de Baldellou. Mossèn Josep Franch havia nascut a Lleida el 13 de gener de 1878 i el 1901 va ser ordenat sacerdot. Com tots els rectors, vivia a l'abadia que estava situada a l'extrem sud del carrer la Vileta, adossada a l'església. A més de les parròquies esmentades d'Artesa de Lleida i Baldellou, mossèn Franch, va regentar la del Carme de Lleida, on fou detingut el 21 de juliol de 1936 i conduït a la presó de Lleida on va estar confinat fins el 20 d'agost següent en què fou afusellat al cementiri de Lleida. L'any 1905 es va produir el relleu del bisbe de Lleida. El 14 de desembre Pius Xè nomenà Joan Antoni Ruano Martín bisbe de la diòcesi, per trasllat del bisbe Josep Meseguer i Costa, que regentava la diòcesi des del 1889, a la seu de Granada. Però el nou bisbe de Lleida no en va prendre possessió i va ocupar la seu episcopal fins a mitjans de 1907.

L'any 1905 l'alcalde d'Artesa era Eugeni Porqueras Sans i n'eren regidors: Josep Besora Morera, Josep Oró Batlle, Pau Iglésias Terrado, Felip Oró Bosch, Ramon Falguera Olomí i Josep Batlle Civit. El secretari era Pere Satorra Giró i Felip Castillo Mir n'era l'agutzil, fins a finals d'abril en què el primer va presentar la dimissió i el segon es va fer càrrec de la secretaria. El jutge municipal era Manuel Bosch Morera, fins al 17 de juny en què per l'Audiència Territorial fou nomenat Miquel Galitó Besa per exercir aquesta comesa pel bienni 1905-1907.

Aleshores l'ajuntament d'Artesa de Lleida comptava amb un pressupost de 7.576,99 pessetes i estava format, com s'ha dit, per set membres, els quals es reunien en sessió ordinària pràcticament un cop per setmana. Aquestes sessions se celebraven normalment en diumenge, sobre tot en les èpoques de l'any en què hi havia més feina al camp. Eren convocades per l'alcalde i en elles es tractava l'ordre del dia fixat en la convocatòria. En les sessions que no hi havia cap assumpte municipal per tractar a l'ordre del dia, el secretari

llegia les disposicions inserides en el Butlletí Oficial de la Província, i s'aprovava per unanimitat donar compliment a les que interessaven al poble.

En la majoria de sessions ordinàries es plantejaven, només, assumptes de tràmit pels quals era preceptiva l'aprovació de l'Ajuntament, com la subhasta de l'arrendament anual de les pastures de les herbes dels comunals amb un preu de sortida de 750 pessetes, o la subhasta de l'arrendament de l'escorxador, que aquell any va representar un ingrés de 800 pessetes per les arques municipals.

En la primera sessió de l'any, celebrada el dia 1 de gener, es va aprovar, també, un assumpte de tràmit, com era la confecció de la llista definitiva d'electors del poble, d'aquests s'elegien dos compromissaris que participaven en representació d'Artesa en l'elecció de senadors pel districte de Lleida. Aquesta llista estava formada pels membres de l'ajuntament i els majors contribuents municipals, en total constava de 34 membres.

En la sessió del 21 de gener l'alcalde posa de manifest a la corporació municipal que la

El mestre Josep Mateu i Amigo

Guàrdia civil no volia anar a l'allotjament que tenia designat al poble i com que eren poques les cases que reunien les condicions necessàries per a poder-los allotjar, creia convenient trobar una altra casa per aquesta tasca. Per unanimitat s'acordà buscar una altra casa per allotjar-los i en cas de no trobar-se, que es designes la mateixa que tenien abans, per ser impossible allotjar-los per tornos en cases particulars per no haver cases al poble que disposessin de dues habitacions i dos llits sobrers.

En la sessió del 22 d'abril, l'alcalde proposà que davant la dimissió del secretari, Pere Satorra, es podria nomenar per substituir-lo interinament l'agutzil Felip Castillo Mir, la qual cosa s'aprovà per unanimitat. Al cap d'un temps, en una altra sessió, l'alcalde posà de manifest que encara es trobava vacant la plaça de secretari de l'ajuntament per dimissió de Pere Satorra, el qual l'ocupava i com que l'edicte remès al Butlletí Oficial de la Província, anunciant aquesta vacant, no s'havia publicat, es donava compte de l'expedient per a la provisió d'aquesta vacant i de les disposicions que sobre aquest tema regim, a fi que l'ajuntament pugués determinar el més convenient, indicant-se que l'única sol·licitud presentada era la del secretari interí Felip Castillo Mir. Els assistents, tenint en compte la laboriositat, cura i zel demostrat pel secretari interí, van acordar per unanimitat nomenar-lo secretari titular, amb el sou de 999 pessetes anuals, que tenia d'assignació aquesta plaça i que es comunicés l'acord al Governador Civil de la província.

En la sessió del 28 d'abril l'alcalde va exposar que Francisco París Oró havia presentat una instància demanant que se li vengués una porció de terreny de la via pública, a fi de poder edificar i alinear amb el carrer Nou un pati que tenia al costat de la seva vivenda. S'aprovà per unanimitat que se li vengués el terreny necessari per alinear. En aquesta mateixa sessió l'alcalde també va exposar que era convenient nomenar un nou agutzil, atès que l'anterior havia estat nomenat secretari, per la qual cosa proposava nomenar interinament Fermí Bernaus Coca, proposta que fou aprovada per unanimitat. I per últim, un altre assumpte de tràmit, que tractava cada any, es va plantejar a la sessió ordinària del 30 de juliol, es va nomenar per unanimitat a Felip Castillo Mir comissionat

municipal per a l'ingrés a la caixa de reclutes de la lleva del 1905.

La lleva del 1905 estava formada pels nois nascuts l'any 1885, els quals en total foren nou. Relacionem a continuació els noms, filiacions, altures i nivell cultural que consten a l'expedient de reclutament:

1. Ramon Bellmunt i Barberà, nascut el 10 de gener de 1885, fill de Ramon i Bonaventura. Altura: 1,62 m. No sabia llegir ni escriure. Número del sorteig: 4.

2. Tomàs Solé i Cases, nascut l'11 de febrer de 1895, fill de Tomàs i Isabel. Altura: 1,62 m. No sabia llegir ni escriure. Número del sorteig: 1.

3. Isidre Argilés i Capdevila, nascut el 15 de març de 1885, fill de Ramon i Francisca. Altura: 1,70 m. No sabia llegir ni escriure. Número del sorteig: 5.

4. Ramon Batlle i Batlle, nascut el 17 d'abril de 1885, fill de Miquel i Cecília. Altura: 1,61 m. Sabia llegir i escriure. Número del sorteig: 8.

5. Felip Bonastre i París, nascut el 30 d'abril del 1885, fill de Maties i Maria. Altura: 1,645 m. Sabia llegir i escriure. Número del sorteig: 7.

6. Enric Domènech i Gallart, nascut el 20 de juliol de 1885, fill de Francisco i Concepció. Altura: 1,685 m. Sabia llegir i escriure. Número del sorteig: 6.

7. Josep Puyol i Reñé, nascut el 6 d'agost de 1885, fill de Tomàs i Rosa. Altura: 1,62 m. Sabia llegir i escriure. Número del sorteig: 3. Declarat soldat condicional. Exclòs temporalment per haver resultat inútil total.

8. Miquel Sermenté i Mor, nascut el 28 de novembre de 1885, fill de Pablo i Magdalena. Altura: 1,64 m. No sabia llegir ni escriure. Número del sorteig: 9.

9. Andreu Fort i Gomà, nascut el 5 de desembre de 1885, fill d'Embrosi i Antònia. Altura 1,51 m. No sabia llegir ni escriure. Número del sorteig: 2. Exclòs totalment per trobar-se comprès en el número 14, ordre 1^a, de la classe 2ª del quadre d'exclusions per inutilitat física.

El 1905 va ésser un any electoral, el diumenge 10 de setembre es van celebrar eleccions per a diputats a les Corts espanyoles i el 16 de novembre les eleccions municipals. En les primeres, al districte de Lleida, on pertanyia el nostre poble, la lluita electoral es va centrar entre el liberal demòcrata Josep Sol i Torrens, industrial i home amb un gran prestigi, codirector del diari *El Pallaresa*, portaveu del liberals, que comptava amb el suport d'una coalició monàrquica i el republicà Manuel

Pereña i Puente, advocat i director del diari republicà *El Ideal*. La mesa electoral local que estava composta per l'alcalde Eugeni Porqueres Sans, com a president, Francisco Castillo Carrera, Casimiro Oró Pujol, Josep Falguera Oró i Emili Drudis Barberà com a vocals, tenia un cens total de 218 electors (cal tenir present que en aquella època només tenien dret a vot els homes majors de 25 anys), dels quals en van votar 126. Els resultats foren: Manuel Pereña, 68 vots i Josep Sol, 58 vots. Les eleccions pel districte de Lleida, a diferència del nostre poble, les guanyà Josep Sol amb el 53,33 % del total dels vots, contra el 46,44 % del candidat republicà.

Tal com s'ha dit, les eleccions municipals es van celebrar el 16 de novembre. En aquestes eleccions s'havien d'elegir quatre nous membres, per substituir els tres regidors més antics, que eren Josep Besora Morera, Josep Oró Batlle i Josep Batlle Civit, de manera que el nou ajuntament que es formaria a partir d'aquestes eleccions, estaria format per l'alcalde i set regidors, d'acord amb el nombre d'habitants censats al municipi. S'hi presentaren sis candidats: Francisco Olomí Olomí, Manuel Bosch Morera, Josep Besora Morera, Emili Drudis Barberà, Josep Falguera Oró i Josep Drudis Mor. La mesa electoral que estava formada per l'alcalde d'Artesa Eugeni Porqueres Sans, com a president, Jeroni Morell Estela, Matias Bonastra Casol, Josep Gil Patau i Isidre Besora Flix com a vocals, tenia un cens total de 218 electors, dels quals en van votar 158. Els resultats foren: Francisco Olomí Olomí, 85 vots; Manuel Bosch Morera, 84 vots; Josep Besora Morera, 83 vots; Emili Drudis Barberà, 73 vots, Josep Falguera Oró, 72 vots i Josep Drudis Mor, 71 vots. Amb aquests resultats foren proclamats com a nous regidors el quatre primers, els quals van prendre possessió del seu càrrec l'1 de gener de 1906, en que es constituí el nou Ajuntament.

El diumenge 22 d'octubre de 1905 es va celebrar al nostre poble una festa religiosa amb motiu de l'arribada de la nova imatge del Sagrat Cor, que va tenir una gran transcendència. A l'arxiu municipal es conserva la carta, datada del 21 d'octubre, que el rector de la parròquia, Josep Franch, adreçava a l'alcalde, en la qual li explica el desenvolupament de la festa, convida la corporació a l'acte i li demana que l'ajuntament contribueixi amb la quantitat que cregui convenient per a sufragar l'altar que

s'havia construït per al Sagrat Cor de Jesús. Segons aquesta carta, l'acte es va iniciar a l'església a les set del matí amb la comunió general. A 2/4 de 9 va sortir la processó des de l'església fins a l'ermita de sant Ramon, on es va descobrir i beneir la nova imatge. Després es va passejar la imatge en processó per tot el poble fins arribar a l'església on es va celebrar missa cantada amb sermó, i a les dues de la tarda es va fer l'acostumat encant per a sufragar les despeses, acte que fou amenitzat per la banda de música. Aquesta seria l'explicació de la festa a partir de l'esmentada carta, però comptem, a més, amb dos documents escrits sobre aquest acte, que ens l'expliquen amb tota mena de detalls i també s'han conservat tres fotografies de l'esdeveniment, fetes pel metge Josep Massot de Puigverd de Lleida, documentació que en conjunt té un inestimable valor històric i etnogràfic.

El primer d'aquests documents escrits és una crònica de la festa escrita en català prenormatiu per Baptista Morera (Batlle?) i publicada al *Diario de Lérida*, el dijous 26 d'octubre de 1905. Crònica que pel seu interès reproduïm a continuació:

Desde Artesa

Senyor director del Diari de Lleida.

Molt benvolgut senyor director: Lo diumenge pasat, dia 22, se va fer en aquesta població una festa que val la pena d'esser contada. Ab motiu de beneir un altar nou y de rebre una hermosa imatge de S.C. de Jesús, aquest vehinat se va vestir de festa. Després de la Comunió general que va ser molt concorreguda, sobre tot d'homens, lo poble en plé, ab la música de Lleyda y l'Ajuntament, vàrem fer via cap al camí de Lleyda a rebre la Sagrada Imatge; y després de benehida y presentada pel doctor Cortacans, arxipreste de Granadella, s'ordenà la professó ab tanta concurrència y entusiasme, com may s'hagués vist per aquí. Los viscas continuats, totes les cases adornades, los carrers nets com una plata, los archs, les inscripcions y altarets, tot, en una paraula contribuia al bon succés de la festa qu'ha resultat ben redona. Lo doctor Cortecans, verdader apòstol del S. C. En nostra terra, va predicar 'l trífido de preparació, y ha sigut l'ànima de la festa. A la tarde's va fer l'encant per cubrir 'ls gastos. Lo metje don Joseph Massot tragué unes instantànies de la professó molt clares y encertades.

Ha sigut, senyor director, una festa de tot lo poble sense diferència de cap mena, y ha fet veurer clar a molts que si la política que s'estila avuy, sap dividir y malcontentar als pobles, la religió los sap juntar y aplegar pera tota cosa bona.

L'altar obra del senyor Borràs, y la decoració del senyor Romeu, honren de debó als artistes. Ha sigut pagat per subscripció entre 'l poble. Mil enhorabones a tots.

*So de v. Afim amich y constant suscriptor:
Bautista Morera (Batlle)*

Aquesta crònica és, sense cap mena de dubte, un document d'un gran interès per la història del nostre poble en molts aspectes. Però també ha tingut la importància a partir del que diu: "lo metge Josep Massot tragué unes instantànies de la professó..." hem pogut relacionar aquest acte amb unes fotografies d'una processó

d'Artesa de Lleida de principis del segle XX, trobades en un arxiu en què està dipositat el fons fotogràfic d'aquest metge fill de Puigverd de Lleida. Així com també hem pogut datar dues fotografies més del nostre poble que formen part del mateix conjunt, les quals vam incloure a la revista del mes passat. Unes fotografies que a més del seu valor com a document històric i de ser unes de les més antigues que tenim sobre el poble, tenen un gran interès com a document etnogràfic, perquè a partir d'elles podem conèixer com anaven vestits en un dia de festa els artesencs i artesenes de principis de segle; l'aspecte extern de les cases, com es guarnien per les festes els balcons i finestres, com eren els carrers del poble, l'aspecte de les enramades que es feien per les festes, etc.

(continuarà)

La processó del Sagrat Cor, a l'inici del carrer Sant Ramon, davant de Ca la Mundeta. Any 1905.

BALANÇ FINAL D'ANY SOBRE LA RECOLLIDA SELECTIVA A ARTESA

Ben segur que a hores d'ara ja haureu rebut el nou calendari anual que us dona informació sobre els percentatges recollits de cada fracció i materials diversos dins de la recollida selectiva que el nostre poble ja fa temps que practica. Els resultats són força satisfactoris i n'hem d'estar ben contents.

La taula següent presenta els quilos i els percentatges assolits durant els dos darrers anys. El volum total és de: 366.091 quilos. La situació òptima serà quan de cada material recollim al voltant del 100% i el rebuig quedi reduït al 12 % del total de quilos.

Any 2004			destí	Any 2005			destí
MATERIALS	Quilos	Percen		MATERIAL	Quilos	Perce	
Paper-cartró	24.480	45%	reciclatge	Paper-cartró	26.215	47'7%	reciclatge
Ferralla	10.000	79%	reciclatge	Ferralla	10.902	80'46	reciclatge
Voluminosos	4.000	24%	reciclatge	Voluminosos	4.120	22'5%	reciclatge
Plàstic	30.720	85%	reciclatge	Plàstic	32.641	89'16	reciclatge
Vidre	26.000	95%	reciclatge	Vidre	27.000	99%	reciclatge
Piles	150	50%	reciclatge	Piles	250	83%	reciclatge
Medicaments	90	24'6%	reciclatge	Medicament	120	32'7%	Reciclatge reutilització
Oli de cuina	200 l	No hi ha dades	Sabons Martó TV3	Oli de cuina	400 l	No hi ha dades	Sabons Marató TV3 i deixalleria CC Segrià
Orgànic i rebuig	264.960	100%	abocador	Orgànic	8750	4'78%	Planta compostatg Montoliu (C.C.Segrià)
				Rebuig	2563	(1)	Abocador

(1) Per a millorar els percentatges; el rebuig (bolquers, compreses, caca de gos, coses indestriables que no es poden reciclar) **només hauria de ser el 12% del volum de les escombraries** i hauria de quedar reduït a 43.930 quilos. Hem de tenir en compte que **només fa un mes i mig que hem començat la recollida de la matèria orgànica**, fracció que suposa el 50% de les escombraries. De moment les dades són força positives, però haurem d'esperar tot un any per resoldre l'enigma. Des d'ara us animem a participar amb qualitat i quantitat, tal com sap fer el poble d'Artesa.

Com podeu veure **hem millorat** els percentatges de recollida de gairebé tots els materials. En alguns estem aconseguint quotes altes o òptimes de reciclatge: ferralla, plàstic, vidre, piles. Caldria fer un esforç per **millorar els percentatges dels medicaments**, que com ja sabeu es recullen a la farmàcia.

Tot plegat **hem recuperat 14.166 quilos de materials més que l'any passat**. Els percentatges més baixos de paper i voluminosos es poden explicar perquè el paper és un material fungible que s'usa per diferents activitats: embolicar, encendre el foc, a la cuina... Si més no, cal recordar que tot paper net (correspondència, propaganda, embalatges...) si no té cap més servei es pot reciclar. Pel que fa als voluminosos no podem assegurar quin percentatge és perquè la majoria desapareix de la deixalleria municipal o la gent els dona al primer drapaire que passa. Això és correcte perquè aquesta gent se'ls ven per reciclar-los. Pel que fa als **olis de cuina** no podem donar xifres perquè **no hi ha dades** de quin és el percentatge aproximatiu dins de la bossa d'escombraries. Seria bo que algú ho calculés, com a mínim la Junta de Residus de la Generalitat.

Els dibuixos d'aquest any són els murals que van fer els i les alumnes de l'escola: "*Els Til·lers*" d'Artesa de Lleida al camp de futbol de la població. Els quals felicitem per la gràcia i la destresa que han tingut. Com podeu comprovar- tot interpretant els dibuixos- al costat de la lenta degradació de la natura, com a resultes del desenvolupament, hi ha també una lenta recuperació quan les coses es fan ben fetes (mural final de l'arc de sant Martí), la qual cosa ens parla de **desenvolupament sostenible** per una banda i per l'altra de la importància de l'educació (tal com està fent el poble i l'escola d'Artesa) perquè això sigui possible.

Desitgem que el calendari us sigui agradable i pràctic. Gràcies per la vostra col.laboració. Que tingueu un bon any i ens puguem retrobar el proper amb salut i il.lusió!

*Anant a pams i mesurant
Els encontorns de cada cosa,
Podrem plantar cara
Ple de reptes inquietants.
Deixar-se portar,
lliscar pel tobogan del "deixar fer",
És tan fàcil que avorreix.
És l'hora de ser tossuts,
Treure pit i defensar,
amb seny i coratge,
això que sabem nostre:
Aquesta terra que volem
-com deia el poeta-(1)
A aquest futur incert,
"rica, lliure, desvetllada i feliç".
Pacíficament estable,
ecològicament sostenible,
perquè pugui ser, també,
Eternament admirable.*

(1) Salvador Espriu: del poema: *Assaig de càntic en el temple*.

La natura no és una font inexhaurible de recursos, preservar-la és cosa de tots"

APUNTS SOBRE LA HISTÒRIA DE LES ESCOLES (IV)

Josep Gallart

En la mateixa sessió ordinària del 26 de desembre 1915, en què l'Ajuntament d'Artesa de Lleida acordà treure a subhasta l'execució de les obres de les noves escoles, es va decidir fixar pel divendres 4 de febrer l'acte de col·locació de la primera pedra del nou edifici i que amb motiu de l'esdeveniment se celebrés una festa popular, a la qual l'alcaldia hi convidés totes les persones que havien intervingut al llarg del procés i que se les obsequiés amb un banquet, al qual també es convidava tot el veïnat.

En aquesta mateixa sessió es va donar un vot de gràcies, per les gestions i treballs realitzats en l'obtenció de la subvenció de l'Estat per la construcció de les noves escoles, a l'alcalde Blai Batlle Barber, que acabava el seu mandat, a l'arquitecte Francesc de Paula Morera autor del projecte, al secretari Teodor Aldomà Companys i sobretot al senador Joan Moles Ormella. Així mateix l'Ajuntament acordà, com a mostra de gratitud, donar el nom de diputat Joan Moles Ormella al carrer Nou i que el dia 4 de febrer, durant l'acte de col·locació de la primera pedra de les escoles, es verificués el descobriment, pel mateix homenatjat, de les plaques corresponents. Es prenia aquest acord per testimoniar l'agraïment que sentia el poble i l'Ajuntament per aquest polític republicà barceloní, elegit, en diverses ocasions, Diputat a Corts i Senador per la circumscripció de Lleida, per totes les gestions que havia realitzat per aconseguir de l'Estat la construcció de la carretera de Lleida a Artesa, el camí fins a Aspa i Cogul i la subvenció per la construcció de les noves escoles. Un personatge molt estimat a Artesa de Lleida i del qual n'hauem de parlar algun dia.

Durant el mes de gener l'ajuntament d'Artesa de Lleida va preparar festa de la col·locació de la primera pedra, a la qual es va convidar les primeres autoritats provincials, representants dels diferents estaments del país relacionats amb l'ensenyament, el director de l'Institut General

i Tècnic de Lleida, Hermini Fornés, el director de primera ensenyança, Royo Vilanova, el Capità General de Catalunya, que va disculpar la seva assistència, encara que en representació seva hi assistí el governador general de Lleida, l'alcalde de Lleida, senyor Antoni Agelet, les autoritats dels pobles veïns i també els representants de totes les institucions locals. Així mateix, el nou l'alcalde d'Artesa, Josep Falguera Oró, que a principis d'any havia substituït Blai Batlle, en un ban que va fer publicar, el dimecres 2 de febrer, va convidar tot el poble a participar en la celebració, per *honorar les autoritats assistents*.

L'acte de col·locació de la primera pedra de les escoles d'Artesa va despertar molt interès a la comarca i comarques veïnes. Els diversos diaris de Lleida van publicar en les edicions dels dies anteriors informacions sobre la festa. El diari republicà *El Ideal*, del dijous 3 de febrer, dedicava un ampli i complet article a la primera pagina sobre l'esdeveniment, en el que es feia un repàs a tot el procés.

(continuarà)

El Ideal, 1 de febrer de 1916

En honor del Sr. Moles

Mañana miércoles, fiesta mayor de Artesa de Lérida, la simpática población vecina colocará una lápida en una calle que desde aquí en adelante será llamada «Calle del Diputado D. Juan Moles Ormella», asistiendo al hermoso acto el Ayuntamiento en corporación, el pueblo en masa, con música, etcétera, según nuestros informes.

Al dar de ello cuenta a nuestros lectores enviamos al ilustre agraciado, así como al pueblo que así muestra su gratitud a los representantes dignos, nuestros más sinceros plácemes, adhiriéndonos de todo corazón a la solemne fiesta.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament 973 167162
 Assistent social: dimecres alterns 973 167315
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h
 Farmàcia 973 167204
 Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda
 La Femosa 973 167874
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol 626869616

V3 Hospital Veterinari 639367888
 Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-lleida.xctl.net
 Metge 973 167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius tot el dia 973 142029 / 973 142033
 Museu Hores convingudes (Ajuntament)
 Taxi 973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
6 h 30 min			4 h 30 min	
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENS

2	6	8	1	3	9	5	4	7
5	9	3	2	4	7	1	6	8
7	1	4	5	8	6	3	2	9
3	8	2	9	7	4	6	5	1
4	5	1	8	6	2	9	7	3
6	7	9	3	5	1	4	8	2
8	4	7	6	9	3	2	1	5
9	2	5	4	1	6	7	3	6
1	3	6	7	2	5	8	9	4

6	2	8	5	4	7	3	9	1
3	1	4	9	6	8	7	5	2
5	9	7	3	1	2	8	6	4
4	3	2	1	8	6	5	7	9
9	6	1	4	7	5	2	3	8
8	7	5	2	9	3	4	1	6
7	5	9	6	2	4	1	8	3
1	4	3	8	5	9	6	2	7
2	8	6	7	3	1	9	4	5

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7
25150. Artesa de Lleida
Tl. 973167874

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

